

Martenica,

bolgár tavaszváró ünnep az omudsman hivatalában

A tavasz első napját, március 1-jét, a hazai bolgár közösséggel köszöntöttük az Alapjogi Biztos Hivatalában. Megismerkedhettünk a bolgárkertészek és több mint 100 éves Egyesületük múltjával, hazai bolgárok mai életével, az idén 100 éves ortodox templom és egyház történetével. Mindannyian Martenica-kitűzött viseltünk, ezzel vártuk a tavasz beköszöntét. Az Alapjogi Biztos Hivatala az elmúlt évben a Roma Kultúra Világnapján bemutatkozási lehetőséget biztosított már a hazai roma közösség művészeinek, majd a magyarországi németeknek is, akik a VUdAK Alkotói Közosséggel – írókkal, költőkkel és képzőművészekkel – láttatták magukat. És a sor folytatódik, ahogyan az a zárszóban is elhangzott. Összefoglaljuk a nap történéseit.

Dr. Szalayné dr. Sándor Erzsébet,
a Magyarországon élő nemzetiségek
jogainak védelmét ellátó
biztoshelyettes megnyitója:

A mai nap különleges számunkra, hiszen együtt ünnepelhetjük a tavasz érkezését és ezzel a természet egy új, termékeny időszakának

kezdését. A télüzés és tavaszvárás szinte minden európai nép hagyományai között kiemelt helyen szerepel, vagyis közös emberi élményt és vágyat fogalmaz meg. Ebben az időszakban a természet tele van reménnyel és elvárással, az eső után kisüt a nap, és ezt a bizonyos reménységet s vágyat közösen éljük meg, hiszen aki ide belépett, mindenki kapott egy Martenicát, ami jelképezi ezt a változást. Az egyik közkezdvelt értelmezés szerint a fehér a hó ártatlanságát, a vörös a naplementét jelképezi, amely a tavasz előrehaladtával egyre fényesebb és fényesebb lesz, s a remény ezzel együtt növekszik. A két szín talán arra is emlékeztet bennünket, hogy az élet egy örök körforgás: születésre, halálra, jóra, rosszra, szomorúságra, boldogságra és ezek egyensúlyára épül. Egy új korszak kezdetekor azonban nem csak a remélt, illetve vágyott jövőt ünnepeljük, hanem azt a múltat is, ami eddig a pontig elhozott bennünket. Ennek jegyében a Martenica jó lehetőség arra is, hogy emlékezzünk a hazai bolgár közösség történelmére és máig élő hagyományaira. A ma megnyíló kiállításon a jelenben ért össze a régmúlt és a belátható történelem. A falakon látható táblák és a kiállítás mesélő tárgyain keresztül megismerhetjük a Magyarországra érkező bolgárkertészek gyümölcsöző munkáját, küzdelmeiket, sikereiket, és láthatjuk, hogy a hazánkban élő bolgárok miként formálódtak összetartó és igen állhatatos közösséggé, amelynek egyik ékes példája a száz éve megalapított bolgár ortodox egyházközség is.

Láthatjuk azt is, hogy érdemes jól élni, és adott esetben túlélni a történelem viharait. Bolgár honfitársaink mindkettőhöz nagyszerű példával szol-

gálnak. A közösség virágzik a napjainkban. Szervezettsége, intézményi háttere, hagyományőrző és hagyományteremtő kulturális rendezvényei nem csak a többi nemzetiség, de a többségi társadalom tagjai számára is példaértékűek. Ebben a nemzeti-ségi vezetők érdeme kiemelendő. Külön köszönettel tartozom dr. Muszev Dancso elnök úrnak, Varga Szimeon szószóló úrnak, akik több évtizede állhatatosan és rendkívül magas színvonalon képviselik közösségeik érdekeit, és sokat tettek a hazai bolgár kultúráért. A kiállítás a bolgárok példáján keresztül szemléletesen bemutatja, hogy a közösségek sokszínű hagyományaival és értékválasztásaikban, kreatív teremtő erejükkel és öntudatosan megélt identitásukkal sokszor még a legnehezebb történelmi korszakokban is követhető mintát mutattak. A népességünk közel tíz százalékát kitevő nemzetiségi közösségek tagjai kultúrájukkal, az általuk létrehozott értékekkel folyamatos ösztönzést adnak identitásunk megőrzésére. E nélkül nincs modern és fejlődni képes magyar társadalom sem.

Korunk nyitottabb az emberek újszerű és teremtő gondolatai számára, mint a történelem során bármely korábbi időszak volt. A fejlődés pedig elsősorban azoknak adatik meg, akik személyes, vagy közösségi autonómiájuk megőrzése mellett nem félnek megismerni a korszerű, friss gondolatokat, felmérni az új lehetőségeket és kapcsolatba lépnek az ezeket képviselő embertársaikkal. A ma bizonytalanságairól tekintetünket a holnap reményeire kell emelnünk. Ennek jegyében nyitom meg mai ünnepeinket, és köszöntöm az új reményeket hordozó tavaszt.

Soltész Miklós,
egyházi, nemzetiségi és civil
társadalmi kapcsolatokért felelős
államtitkár ünnepi beszéde:

Kedves Biztoshelyettes Asszony! Nem ez az első nemzetiségi rendezvény az Alapjogi Biztos Hivatalában, nem először mutatják

be itt egy-egy nemzetiség életét, munkáját – és ez elismerésre méltó! Köszönöm a bolgár önkormányzat vezetőinek, munkatársainak, hogy ezt a kiállítást megszervezték. Olyan történelmi korban élünk, amikor nagyon fontos azt erősíteni, nagyon fontos egymás között azt tudatosítani, hogy azoknak a hazánkban élő nemzetiségeknek, s azoknak az országoknak, amelyek most Európában egymásra vannak utalva, nemcsak a múltjuk közös, hanem a jövőjük is! Arra is oda kell figyelniük, hogy március 3-a is jelentős ünnep a bolgár nemzet, a bolgár emberek életében. Nagyon kevés olyan nép van Európában, amely annyi ideig szenvedte el az oszmán megszállást, mint a bolgárok. Nagyon kevés olyan nemzet van, amelyik elmondhatja magáról: annak ellenére, hogy több mint fél évezreden keresztül török megszállás alatt élt, meg tudott maradni. Külön köszönet a bolgár ortodox egyház egykori és mai vezetőinek, hogy miként annak idején, most is teljesítik küldetésüket: védik a kereszténységet, megóvják a nemzetet, a nyelvet, megmentik az identitást. Külön örülök annak, hogy amikor a bolgár kultúrát, a bolgár építészetet egy részét, a bolgár közösség különböző törekvéseit, a leginkább ismert bolgárkertészetet itt a táblákon bemutatják nekünk, akkor van néhány olyan tábla is, ami a bolgár egyház törekvéseit mutatja be Budapesten. Köszönöm a kiállítás szervezőinek!

Múltról beszél a kiállítás, de nagyon fontos az, hogy egy közösség a jövőjére is büszke legyen, odafigyeljen... és meg is maradjon. Az a néhány ezer ember, aki itt él közöttünk és őrzi a nemzetiségét, színesebbé, erősebbé teszi Magyarországot. Ezért is döntött úgy a magyar kormány, illetve a magyar

országgyűlés az elmúlt évek során, hogy a támogatási rendszerben fokozatosan emeli a nemzetiségeknek, köztük a bolgár nemzetiség támogatását is. Ez több területre is vonatkozik. Örülök, hogy arról számolhatok be, hogy ha csak a tavalyi évet nézzük, akkor a Bolgár Nemzetiségi Önkormányzat támogatása több mint kétszeresére növekedett. Mind a tizenhárom magyarországi nemzetiség részesült abból a támogatásemelkedésből, amit közösen harcoltunk ki, szószólók, önkormányzati vezetők és parlamenti pártok. Együtt mondták azt, hogy erre szükség volt, a kormány pedig támogatta mindezt.

És hadd számoljak be most olyan pozitív hírekről is, amelyek mindenképp az erősítik a bolgár, és persze a többi nemzetiségi önkormányzatot. Ebben az évben is, 2016-ra a költségvetés plusz két milliárd forintos emelést biztosít. Ezzel sok-sok elmaradt beruházás, számos olyan probléma, amit az elmúlt években nem tudtunk megoldani, most megvalósulhat, illetve rendeződhet. Ilyen a kutatóintézet idei támogatása nyolc millió forinttal, ilyen a színházi támogatás négy és fél millió forinttal, és amit külön kiemelnék, a Bajza utcai színház megújítása, megszerzése 17 millió forintért. Köszönet érte mindazoknak, akik ezt segítették, kiharcolták, és természetesen azoknak is, akik irodavezetőként, vagy bármilyen más feladat végrehajtójaként megvalósítják.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! A magyar kormány úgy gondolkodik – és úgy hiszem, a magyar emberek nagy többsége is –, azzal, hogy itt él Magyarországon tizenhárom nemzetiség, kultúránk és hazánk minden tekintetben sokkal erősebb lesz, és sokkal inkább kitarja kapuit más irányba. Felada-

Bolgár templom Európa szívében

A XIX. században megindult nagyarányú bolgár betelepülés egyik jelentős központjává Budapest, különösen a főváros déli határán fekvő Ferencváros vált. Itt kezdte meg működését 1914-ben a Magyarországi Bolgárok Egyesülete és 100 éve, 1916-ban a Lónyay utcában alakult meg a bolgár egyházközség. Szintén ebben a kerületben nyitotta meg kapuit az első bolgár iskola 1918-ban, s itt szentelték fel az első ortodox kápolnát is.

Az intézmények azonban hamarosan szűknek bizonyultak az egyre gyarapodó bolgár kisebbség számára. Ekkor kezdeményezte a Magyarországi Bolgárok Egyesülete az új iskola és templom építését. A székesfőváros 1930-ban telket adományozott a bolgárok céljainak megvalósításához. Ezután kezdtek hozzá a Vágóhid utcai templom építéséhez, amely egy év múlva el is készült. Az építkezés költségeit teljes egészében a magyarországi bolgárok fedezték, adományaikból hetvenezer pengő gyűlt össze. Az ortodox templom megépülésével a Középső-Ferencváros vált a bolgár kisebbség kulturális és szellemi központjává.

A templom alkotója a századelő nagy építész Árkay Aladár. Munkásságában jelentős helyet foglalt el a templomépítészet. Hét ilyen épülete közül a Vágóhid utcai bolgár templomot fejezte be utolsónak. A tervezéshez több, kiemelkedő bulgáriai templom szolgált mintául, köztük a híres szófiai Alekszandr Nyevszkij-székegyház és a bacskovói kolostortemplom. Árkay háromhajós, bizánci alaprajzú, kupolás imaházat tervezett, melyben megtaláljuk az ortodox liturgia helyiségeit is. A templom sajátos építészeti értéket képvisel, hiszen nem csupán Budapest egyetlen bizánci stílusú épülete, de egyben a bolgár ortodox egyház legnyugatibb kapuja is.

A templom a magyarországi bolgárság összetartozásának megtestesítője, egy élő, tevékeny kisebbség szimbóluma. Az építészettörténetileg fontos műemlék egyben a bolgár ortodox egyház Közép- és Nyugat Európai egyházmegyéjének központja, Simeon metropolita székhelye. A templom a bolgár egyház szentjeinek, a szláv írásbeliség megteremtői – Szent Cirill és Metód – nevét viseli, akiket a római katolikus egyház Európa védőszentjeivé avatott.

(Forrás: www.bolgarok.hu)

Színes képösszeállításunk a hátsó borítón látható!

tunk ebben a zavaros időszakban, amiben élünk, hogy nemzet és nemzet között jobb kapcsolat legyen, amit aztán még tovább kell erősítenünk. Ezért volt örömteli számunkra az a döntés, amit a magyar-lengyel barátsági évvel kapcsolatban az országgyűlés február 29-én meghozott, és ezért lesz remélhetőleg örömteli döntés a következő hónapokban arról, hogy legyen egy olyan nap is, amelyen a bolgár és a magyar nemzet közötti barátságot ünnepelhetjük. Ez a szóvivő, Varga Szimeon javaslata. Bízom benne, hogy ezt az október 19-ei kijelölt napot mindkét ország parlamentje mihamarabb megszavazza majd, és akár már ebben az évben is megtarthatjuk.

Biserka Benisheva,
a Bolgár Köztársaság rendkívüli
és meghatalmazott nagykövete
köszöntője:

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!
Szeretném megköszönni a
vendéglátást a magyar ál-
lamnak, a magyar intézmé-
nyeknek, az Emberi Erőfor-

rások Minisztériumának, az Alapvető Jogok Biztosának. Bulgária nevében szeretném megköszönni azt a vendégszeretetet, amelyet a magyarországi bolgárok élveznek itt. Magunkban hordozzuk a történelmünket, a hagyományainkat és mindig nagyon örülünk, amikor ezt megoszthatjuk a barátokkal. A magyarországi bolgár közösség nemrég ünnepelte a Magyarországi Bolgárok Egyesülete 100 éves jubileumát, most ünnepli egyházközségének 100 éves jubileumát, és egy-két év múlva következik az iskola alapításának 100. évfordulója.

Nagyon örülök, hogy ma együtt ünnepelhetjük a Bába Napot, a tavaszköszöntő ünnepet. Számunkra a Martenica egy nagyon fontos jelkép, alapvető hagyomány, amely a tavasz kezdetét és leginkább a mezőgazdasági munkák elindulását jelzi. Ahhoz, hogy megfelelő legyen a termés, jó legyen a mezőgazdasági év, lényeges a kedvező márciusi időjárás: legyen eső és napsütés is. Azért ajándékozunk egymásnak Martenicát, hogy szép tavaszt kívánjunk egymásnak, nagyon sok örömet a gyerekeinknek, jólétet, bőséget az otthonainkban. Ezért mindenkit köszöntök az új tavasz kezdete alkalmából!

Dr. Muszev Dancsó,
a Bolgár Országos Önkormányzat
elnökének beszéde:

Kedves Vendégeink, Ma-
gyar Barátaink! Engedjék
meg, hogy a bolgár közös-
ség és a Bolgár Országos
Önkormányzat nevében
köszöntsem önöket március

1-jén, Martenica ünnepén, ami a bolgárok számára valóban az egyik legfényesebb, legszebb ünnep. Ősi

Martenicát kaptak az ünnepre és kiállításra érkezők

A rendezvény és résztvevőinek felszentelése

Bajtai László felvételei

hagyomány, ami napjainkban úgy a magyarországi és a világ bármely más pontján élő bolgároknak, mint a bulgáriaiaknak egyaránt az identitás megőrzése, a bolgárság megmaradása egyik jelképét jelenti. Negyedik szólóként a mai rendezvényen nekem az a nehéz szerep jutott, hogy remekül felkészült, jó szónokok után szóljak önökhöz. A kertész családoknak volt március 1-je, ahogy nagykövet asszony is említette, valóban a földműves munkák, a föld megművelésének kezdete volt. Március 1-jén túl március 3-a volt a másik – a mai napig – meghatározó gyerekkori élményünk, amikor Bulgária nemzeti ünnepét ünnepeltük a Bolgár Művelődési Házban, a Ferencvárosban, 1957-től minden március 3-án. Eshetett az hétvégére, vagy hétköznapra, a bolgár közösség mindig megünnepelte Bulgária felszabadulása napját. Felcsendültek a két himnusz hangjai, és az egyesület 100 éves, 1914-ben készült, kézzel hímzett zászlaja előtt tisztelegtünk őseink előtt. Így lesz ez most csütörtökön is, március 3-án. Szeretettel várunk minden kedves érdeklődőt egy nagyon meghatározó, a régi hagyományokat ápoló és jövőbe mutató ünnepségre. Nálunk a Magyarországi Bolgárok Egyesülete akkor is megtartotta a megemlékezést, amikor ez a nemzeti ünnep a kommunista idők alatt Bulgáriában tiltva volt.

Több mint egy évszázada annak, hogy a magyarországi bolgárok intézményeket alapítottak, amiket aztán megszakítás nélkül fenn is tartották. A történelmi viszontagságok, két világháború és minden megpróbáltatás dacára ez a közösség egy évszázadon keresztül megőrizte hagyományait. Olyan időkben is, amikor nem volt kormányzati intézményfejlesztés, nemzetiségi keret és fenntartás, hanem csak az egyesület tagjai adományoztak. 1953 és 1957 között több mint négyszáz család, közel négy millió forintot adományozott a Bolgár Művelődési Ház építésére. Mai fejjel talán fel se tudjuk fogni, meg se tudjuk érteni: az emberek hitelt vettek fel azért, hogy a Bolgár Művelődési Ház építésére áldozhassanak. Amikor azt kérdezzük, mi a titka annak, hogy ez a közösség egy évszázada intézményi háttérrel rendelkezik és megmaradt bolgárnak úgy, hogy második hazájára lelt, akkor a válasz egyértelműen ott van a múltban. A titok az őseink által ránk hagyományozott hazaszeretetet és szabadságvágy, s természetesen a befogadó nemzet toleranciája is, hiszen akárhol nem lehetett volna ezt megvalósítani. A titok nyitja ott van kettős identitásunkban is. Ahogy én most a Martenicát feltűzöm, március 15-én a kokárdával ugyanezt teszem. Ez ad páratlan erőt és alkotási vágyat, kapcsolódást a régmúlthoz, a hagyományainkhoz és előretekintést, hogy Magyarországon, második hazánkban éljünk. Gyerekeinket és unokáinkat itt neveljük, példaértékű családokat itt alkotunk úgy, hogy emlékezünk őseinkre, s megmaradunk bolgároknak. A titok éppen ez: a mai és a március 3-ai rendezvény, a március 15-ei nemzeti ünnep, ami kis nemzetek számára a mai kor kihívásai mentén óriási lehetőséget ad. Ez adja a tartást és a gerincet. És en-

gedjék meg, hogy visszatérjek megint az őseinkhez: a Magyarországi Bolgárok Egyesületének alapítója, Lazar Ivanov 1914-ben olyan szavakat adott útravalónak, ami évtizedeken keresztül iránytűje volt a közösség minden nemzedékének. A mai kor kihívásai mentén is iránytű, illetve útravaló ahhoz, hogy miként oldjuk meg feladatainkat, hogyan maradjunk meg azok, akik vagyunk. *„A jövőt nem csak kapával lehet építeni, hanem nyitott szemmel és Istenbe vetett hitel.”* Ezekkel a szavakkal kívánok további kellemes időtöltést itt, a bolgárok bemutatkozó kiállításán.

Varga Szimeon szószóló és Popgancsev Jancsev Tancso főtisztelendő atya arra kérte a jelenlévőket, forduljanak kelet felé, ahol felkel a Nap, az atya pedig bolgár ortodox szertartás szerint megszentelte a kiállítást.

Az ünnep *Kertész Szilvia* népdalénekes és a *Road Six-Sax Együttes* jó hangulatú műsorával ért véget.

Mint a házigazda, Szalayné Sándor Erzsébet zárszavában hangsúlyozta, sikerült a bolgár közösség életéről, ünnepeiről képet adni,

valamint közös szervezéssel a bolgár közösséget és vendégeit a Házba hozni. Folytatni kívánják ezt a rendezvénysorozatot és a többi nemzetiségnek is lehetőséget szeretnének adni arra, hogy hasonló minőségben, hasonló elkötelezettséggel együtt tudjanak alkalmanként ünnepelni. Bejelentette, szeretettel várnak mindenkit a következő rendezvényre is.

-yer-

